
**Belgische Kamer
van Volksvertegenwoordigers**

GEWONE ZITTING 1992-1993 (*)

16 DECEMBER 1992

HERZIENING VAN DE GRONDWET

**Herziening van artikel 88
van de Grondwet**

**VOORSTEL
VAN MEVROUW AELVOET**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het voorstel tot herziening van artikel 88 van de Grondwet past in het geheel van de voorstellen tot vervollediging van de federale staatsstructuur.

Samen met de herziening van de artikelen 26, 27, 41, 91, 99, derde lid, 115 en 116 van de Grondwet, beoogt het voorgestelde artikel 88 van de Grondwet, de hervorming van het tweekamerstelsel en meer bepaald de nieuwe taakverdeling tussen Kamer van volksvertegenwoordigers en Senaat te realiseren. De toelichting bij het voorstel tot herziening van artikel 26 van de Grondwet legt uit waarom en hoe de taakverdeling tussen Kamer van volksvertegenwoordigers en Senaat wordt herzien.

Het huidige artikel 88 van de Grondwet regelt de politieke verantwoordelijkheid van de ministers voor beide Wetgevende Kamers, op voet van gelijkheid.

De nieuwe taakverdeling tussen Kamer van volksvertegenwoordigers en Senaat impliceert dat de Kamer van volksvertegenwoordigers exclusief bevoegd wordt voor de politieke controle op de Regering. Arti-

(*) Tweede zitting van de 48^e zittingsperiode.

**Chambre des Représentants
de Belgique**

SESSION ORDINAIRE 1992-1993 (*)

16 DÉCEMBRE 1992

REVISION DE LA CONSTITUTION

**Révision de l'article 88
de la Constitution**

**PROPOSITION
DE MME AELVOET**

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La proposition de révision de l'article 88 de la Constitution s'inscrit dans l'ensemble des propositions visant à achever la structure fédérale de l'Etat.

Avec la révision des articles 26, 27, 41, 91, 99, troisième alinéa, 115 et 116 de la Constitution, la proposition de révision de l'article 88 de la Constitution vise à réaliser la réforme du système bicaméral et plus particulièrement la nouvelle répartition de compétences entre la Chambre et le Sénat. Les développements joints à la proposition de révision de l'article 26 de la Constitution précise pourquoi et comment la répartition de compétences entre la Chambre des représentants et le Sénat doit être révisée.

L'article 88 actuel de la Constitution règle la responsabilité politique des ministres devant les deux Chambres législatives, sur un pied d'égalité.

La nouvelle répartition des tâches entre la Chambre des représentants et le Sénat implique que la Chambre des représentants sera seule compétente pour le contrôle politique du Gouvernement. L'arti-

(*) Deuxième session de la 48^e législature.

kel 88 van de Grondwet dient te worden herzien om het aan te passen aan deze nieuwe taakverdeling.

Daarom wordt vooreerst voorgesteld dat de ministers alleen tegenover de Kamer van volksvertegenwoordigers verantwoordelijk zijn.

Ten tweede wordt voorgesteld om het recht van de Kamer van volksvertegenwoordigers om de aanwezigheid van de ministers te vorderen ongewijzigd te behouden, evenals hun vragen- en interpellatierecht. Daarentegen wordt voorgesteld het recht van de Senaat om de aanwezigheid van de ministers te vorderen te beperken in die zin dat hij dit slechts kan voor de behandeling hetzij van een voorstel of ontwerp van wet dat betrekking heeft op aangelegenheden waarvoor beide Wetgevende Kamers, op voet van gelijkheid bevoegd zijn, hetzij van een ontwerp van wet overgezonden door de Kamer van volksvertegenwoordigers dat betrekking heeft op aangelegenheden waarvoor de Senaat de functie van «reflectiekamer» vervult. De Senaat kan derhalve de aanwezigheid van de ministers niet vorderen voor de behandeling van een voorstel van wet dat betrekking heeft op aangelegenheden waarvoor de Senaat in zijn functie van «reflectiekamer» gebruik heeft gemaakt van zijn recht van initiatief. Voor dergelijke voorstellen van wet kan de Senaat de aanwezigheid van de ministers enkel vragen en niet vorderen. Dat de Senaat in dat geval enkel de aanwezigheid van de ministers kan vragen betekent niet dat een minister zich door een van zijn medewerkers kan laten vertegenwoordigen in de plenaire zitting van de Senaat.

Uit de combinatie van beide regels vloeit voort dat de Regering door de Senaat niet kan gedwongen worden om op interpellaties te antwoorden en dat haar aanwezigheid in de Senaat slechts beperkt is tot het geven van toelichtingen bij de ontwerpen en voorstellen die in de Senaat in behandeling zijn. De Senaat kan ook geen interpellaties met een motie tot de Regering richten.

Het voorstel tot herziening van artikel 88 van de Grondwet vormt ook een onverbrekelijk geheel met het voorstel tot herziening van artikel 36 van de Grondwet. Volgens het voorstel tot herziening van artikel 36 van de Grondwet kunnen ministers geen lid zijn van een Wetgevende Kamer en dit voor zolang zij minister zijn. Daarom moet ook in artikel 88 van de Grondwet de bepaling volgens welke ministers in de ene of de andere Kamer stemgerechtigd zijn, indien zij er lid van zijn, te worden geschrapt.

Doordat, ingevolge het voorstel tot herziening van artikel 36 van de Grondwet, ministers geen lid meer kunnen zijn van een Wetgevende Kamer, zijn de artikelen 44 en 45 van de Grondwet op hen niet van toepassing. De niet-toepasselijkheid van artikel 45 van de Grondwet stelt geen probleem omdat artikel 90 van de Grondwet een gelijkaardige regeling voorziet specifiek ten aanzien van de ministers. Voor artikel 44 van de Grondwet is er geen grondwettelijke equivalent ten aanzien van de ministers. Aangezien ingevolge het voorstel tot herziening van arti-

kel 88 de la Constitution doit être révisé afin de l'adapter à cette nouvelle répartition des tâches.

C'est pourquoi il est proposé tout d'abord que les ministres ne soient responsables que vis-à-vis de la Chambre des représentants.

En deuxième lieu, il est proposé de maintenir inchangé le droit de la Chambre des représentants de requérir la présence des ministres, de leur poser des questions ou de les interpeller. En revanche, il est proposé de limiter le droit du Sénat de requérir la présence des ministres, en ce sens qu'il ne pourra le faire que lors de l'examen, soit d'une proposition ou d'un projet de loi ayant trait aux matières pour lesquelles les deux Chambres législatives sont compétentes sur pied d'égalité, soit d'un projet de loi transmis par la Chambre des représentants et relatif aux questions pour lesquelles le Sénat assume la fonction de «chambre de réflexion». Le Sénat ne peut donc requérir la présence des ministres lors de l'examen d'une proposition de loi relative à des matières pour lesquelles le Sénat, en sa qualité de «chambre de réflexion», a fait usage de son droit d'initiative. Pour ces propositions, le Sénat ne peut que demander et non requérir la présence des ministres. Le fait que dans ce cas, le Sénat puisse uniquement demander la présence des ministres ne signifie pas qu'un ministre puisse se faire représenter par un de ses collaborateurs en séance plénière du Sénat.

Il résulte de l'application combinée de ces deux règles que le Gouvernement ne peut être contraint par le Sénat à répondre à des interpellations et que sa présence au Sénat se limite à fournir des précisions au sujet des projets et propositions en cours d'examen au Sénat. De plus, le Sénat ne peut pas adresser au Gouvernement des interpellations accompagnées d'une motion.

La proposition de révision de l'article 88 de la Constitution ne peut être dissociée de la proposition de révision de l'article 36 de la Constitution. Suivant la proposition de révision de l'article 36 de la Constitution, les ministres ne peuvent pas être membres d'une Chambre législative aussi longtemps qu'ils sont ministres. C'est pourquoi il faut également supprimer la disposition prévue à l'article 88 de la Constitution, suivant laquelle les ministres ont voix délibérative dans l'une ou l'autre Chambre, s'ils en sont membres.

Etant donné que suite à la proposition de révision de l'article 36 de la Constitution, les ministres ne peuvent plus être membre d'une Chambre législative, ils ne tombent plus sous le champ d'application des articles 44 et 45 de la Constitution. Cette non-application de l'article 45 de la Constitution ne pose pas de problèmes car l'article 90 de la Constitution prévoit une règle similaire visant spécifiquement les ministres. L'article 44 de la Constitution n'a pas d'équivalent constitutionnel pour les ministres. Etant donné que suite à la proposition de révision de

kel 88 van de Grondwet de ministers het woord kunnen nemen in de Wetgevende Kamers, dient hen ook te worden gegarandeerd, zoals in artikel 44 van de Grondwet ten aanzien van de leden van de Wetgevende Kamers, dat zij niet kunnen worden vervolgd of aan enig onderzoek onderworpen naar aanleiding van een mening of een stem, in de uitoefening van hun functie, uitgebracht.

Voor het overige blijft het huidige artikel 88 van de Grondwet behouden. Aldus blijven de ministers toegang hebben tot beide Wetgevende Kamers, en moet er hen het woord worden verleend als ze erom vragen.

Er wordt voorgesteld om de herziening van artikel 88 van de Grondwet pas in werking te laten treden vanaf de eerstkomende algehele vernieuwing van de Kamer van volksvertegenwoordigers omdat deze herziening past in het raam van de hervorming van het tweekamerstelsel en deze hervorming pas in werking treedt vanaf de eerstkomende algehele vernieuwing van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

M. AELVOET

*
* *

VOORSTEL

Enig artikel

Artikel 88 van de Grondwet wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 88. — De ministers zijn verantwoordelijk tegenover de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Geen minister kan worden vervolgd of aan enig onderzoek onderworpen naar aanleiding van een mening of een stem in de uitoefening van zijn functie uitgebracht.

De ministers hebben zitting in elke Kamer en het woord moet hen worden verleend wanneer zij het vragen.

De Kamer van volksvertegenwoordigers kan de aanwezigheid van de ministers vorderen. De Senaat kan hun aanwezigheid vorderen voor de bespreking van een wetsontwerp of wetsvoorstel bedoeld in artikel 41, § 2, of voor een wetsontwerp bedoeld in artikel 41, § 3, dat er in behandeling is. Voor andere aangelegenheden kan hij hun aanwezigheid vragen.

Overgangsbepaling

Tot de eerstkomende algehele vernieuwing van de Kamer van volksvertegenwoordigers, zijn de hierna volgende bepalingen van toepassing.

l'article 88 de la Constitution, les ministres peuvent prendre la parole dans les Chambres législatives, il convient de les garantir, comme à l'article 44 de la Constitution, contre des poursuites ou recherches à l'occasion d'opinions ou de votes qu'ils émettent dans l'exercice de leurs fonctions.

Pour le reste, l'article 88 actuel de la Constitution est maintenu. Ainsi, les ministres conservent leur entrée dans les deux Chambres, . Ils doivent y être entendus quand ils le demandent.

Il est proposé de ne laisser entrer en vigueur la révision de l'article 88 de la Constitution qu'à partir du prochain renouvellement intégral de la Chambre des représentants étant donné que cette révision s'inscrit dans la réforme du système bicaméral et que cette réforme n'entre en vigueur qu'à partir du prochain renouvellement intégral de la Chambre des représentants.

*
* *

PROPOSITION

Article unique

L'article 88 de la Constitution est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 88. — Les ministres sont responsables devant la Chambre des représentants.

Aucun ministre ne peut être poursuivi ou recherché à l'occasion des opinions ou votes émis par lui dans l'exercice de ses fonctions.

Les ministres ont leur entrée dans chacune des Chambres et doivent être entendus quand ils le demandent.

La Chambre des représentants peut requérir la présence des ministres. Le Sénat peut requérir leur présence pour la discussion d'un projet ou d'une proposition de loi visé à l'article 41, § 2, ou d'un projet de loi visé à l'article 41, § 3, qui y est à l'examen. Pour les autres matières, il peut demander leur présence.

Disposition transitoire

Jusqu'au prochain renouvellement intégral de la Chambre des représentants les dispositions suivantes sont d'application.

De ministers zijn in de ene of de andere Kamer alleen stemgerechtigd, indien zij er lid van zijn.

Zij hebben zitting in elke Kamer en het woord moet hun worden verleend wanneer zij het vragen.

De Kamers kunnen de aanwezigheid van de ministers vorderen. ».

30 november 1992.

M. AELVOET
P. BREYNE
Ph. BUSQUIN
J.-P. GRAFE
J. VANDE LANOTTE
F. VANDENBROUCKE

Les ministres n'ont voix délibérative dans l'une ou l'autre Chambre que quand ils en sont membres.

Ils ont leur entrée dans chacune des Chambres, et doivent être entendus quand ils le demandent.

Les Chambres peuvent requérir la présence des ministres. ».

30 novembre 1992.